

Román *Tři řeky* vyšel poprvé v dubnu 1936 v Družstevní práci jako 135. svazek edice Živé knihy a jako 4. svazek Knih Vladislava Vančury, v květnu téhož roku pak vyšlo v Melantrichu v edici Úroda, sbírka krásné prózy, jako 80. svazek i vydání druhé, poslední za autorova života. Obě vydání jsou pořízena ze stejné sazby a jsou až na ojedinělou opravu tiskové chyby zcela totožná. Knižnímu vydání předcházelo ještě časopisecké otištění první kapitoly románu jako povídky, nazvané Příběhy Jana Kostky počínají (Listy pro umění a kritiku 1935).

Dále následovala vydání: třetí roku 1950 v Melantrichu, čtvrté 1958 v SNKL (Klub čtenářů, sv. 80), páté 1959 v Československém spisovateli, šesté 1962 v SNKLHU (Národní knihovna, sv. 69), sedmé 1968 v Mladé frontě a osmé — opět v Československém spisovateli — 1972 (Slunovrat, velká řada, sv. 13). Naše vydání je v pořadí deváté (v Československém spisovateli třetí).

Výchozím textem naší edice je znění obou vydání z roku 1936. Respektují se v něm jazykové zvláštnosti autorovy, jako hlásková podoba slov (*zastenání, hrněčky, hřibát-ko, zvířátko, zdvíhati, jízva, uplavice, růjný*, i jejich kolísání — *holínky* — *holinky*, pokud se slova nevyskytují v těsné blízkosti jako na str. 235 *láhev, lahev* a *navětrném, návětrná* na str. 209, 210, nebo tam, kde je možný dvojí výklad (str. 218 *liti* m. *liti*); dále ve shodě s autorem ponecháváme podoby *tříšek, běře, scipá, stkvoucí, pruďák*, kolísání *mlčelivý* — *mlčenlivý, ohražený* — *hrazený* (opravujeme však chybné *skalický* na str. 88, 142, 194 na *skaličský*), tvary slov (3. pl. *vystaví, nepřemýšlí*, 4. sg. neutra *jej*), kolísání *maršálek* — *maršálem* (str. 72, 73) i méně obvyklé *a ručnice jsou . . . zastřeleny, vazbu vstal položit dlaň* apod. Z cizích slov zůstává Vančurovo *auktory*; *luza* ve shodě s opravou kvantity, kterou přineslo 5. vydání Polí orných

a válečných, upravujeme na *lůza*. Pravopisné úpravy se kromě běžných záležitostí týkají zvláště ruských slov: nemění se rozšířené *Matvěj*, opravuje se *Voznesensk*, *Timofějevna*, *Ivánič*, *Aleksej* na *Vozněsensk*, *Timofejevna*, *Ivanyč*, *Alexej* apod., dále *kopějka* na *kopejka*, *chazjain* na *chozjajin*, *izvozčici* na *izvoščici* a vyrovnává se kolísání *mužik* — *mužik* ve prospěch krátké podoby. Na str. 228 se opravuje *Apraximovi* na *Apraximovovi*. U ostatních vlastních jmen se opravuje psaní *Josefina*, *Natalie*, *Filomena*, *Kristina*, *Abrahamovič* na *Josefina*, *Natálie*, *Filoména*, *Kristýna*, *Abrahámovič*, ponechává se však na str. 164, 165 *Valentin*, protože není jasno, zda jde o křestní jméno či příjmení. U velkých písmen zachováváme například Vančurovo psaní *výsosti*, *císařské milosti*, *bůh* (pouze v dopise na str. 111—113 vyrovnáváme autorovo kolísání — stejně jako u zájmena *tvůj* — na velké písmeno vzhledem k osobě pisatele); opravujeme *panna Maria* (str. 49) a *antikristovo* (str. 213) na psaní s velkým písmenem, ve slově *Ňaňa* (str. 198, 199) zavádíme malé písmeno. Konečně zachováváme interpunkci při oddělování přechodníků i její kolísání (*řka to*, ... — *řka to*...) a omezujeme se na doplnění čárky jen v případech syntakticky nutných. Neopraveny zůstávají nepřesnosti v dataci, jejichž korektury by znamenaly velký zásah do autorova textu.

Textové úpravy byly provedeny na těchto stranách:

- 10: praví k *Antonii* m. ... *Josefíně*
- 37: „Anusjo *Ivanovno*,“ praví m. ... *Ivanovna* ...
Kdo je ten divotvorce m. *Kde* ...
- 38: Její *dech* mohutní m. ... *duch* ... (ve shodě s předcházejícím textem)
- 41: Jsou *tu* dvě kobyvky ... m. ... Jsou *to* ...
- 48: srdéčko *jí* prahanebně tlouklo m. ... *ji* ...
- 55: rozhrabovali *ti* opřilbení chlapíci m. ... *tu* ...
(srov. opravu na str. 228)
- 72: raněného *Kosárka* m. ... *kozáka*
- 80: básníci, jež ohlušuje *ruch* stavby m. ... *rub* ...
- 86: byli do sebe zaklesnuti jako dva činští *draci* m. ...

- 98: nikdo jiný *nás* nerozsoudí m. ... *vás* ...
- 112: Druhý *pak* syn m. ... *pan* ...
- 120: o to se již *nestarám* m. ... *postarám*
- 130: „Odkud?“ zeptal se m. „Odkud,“ ...
- 136: na trochu *řeči* m. ... *řečí*
- 140: Neučinila jsem pro tebe všechno, co bylo v mé moci?
m. ... moci.
- 152: Ach ... žítí krásný život! m. ... život.
- 158: síť *stínů* a síť přísvitů m. ... *stínu*...
- 159: kterápak dobrá náhoda ^{mi} tě posílá? m. ... posílá.
- 160: Kde jste se tady vzal? m. ... vzal.
- 177: v jehož koruně *bzučí* nesmírné včelstvo m. ... *bručí*.
- 178: Ten nos, ta brada, to zarputilé čelo. Kdož by nepoznal
dva bratry! m. ... čelo! ... bratry.
- 194: A hrome, to byl pohled! m. ... pohled.
- 197: z krásné a čisté nemocnice, kde se proud vody roz-
stříkuje m. z krásné čisté nemocnice... (podle kon-
textu)
- 204: stavení, *jaká* bývají m. ... *jaké* ...
Antonína Srba m. *Františka* ...
- 207: poblíže mlýna jménem *Jelane* m. ... *Jelance* (po-
dle dalšího výskytu)
- 228: nepůsobte *mi* tolik bolesti m. ... *mu* ...
- 229: „...kdyby byl zítřejší *den*.“ „*Jsm*e zachráněni ...
m. ...*den*. *Jsm*e...
- 251: „... Bloudil jsem *lesem*,“ *praví* Jan ... m. ... *le-*
sem.“ *Praví* ...
- 255: „Zle je, zle!“ *jal* se bědovat sazeč m. ... *Jal* se ...

Konečně na str. 54 byla doplněna řádková mezera před textem „Ach, jaký to byl čertovský večer!“ Tam, kde nebylo možné z technických důvodů dodržet mezery uvnitř kapitol (konec stránky), naznačuje oddělení jednotlivých částí linka.